

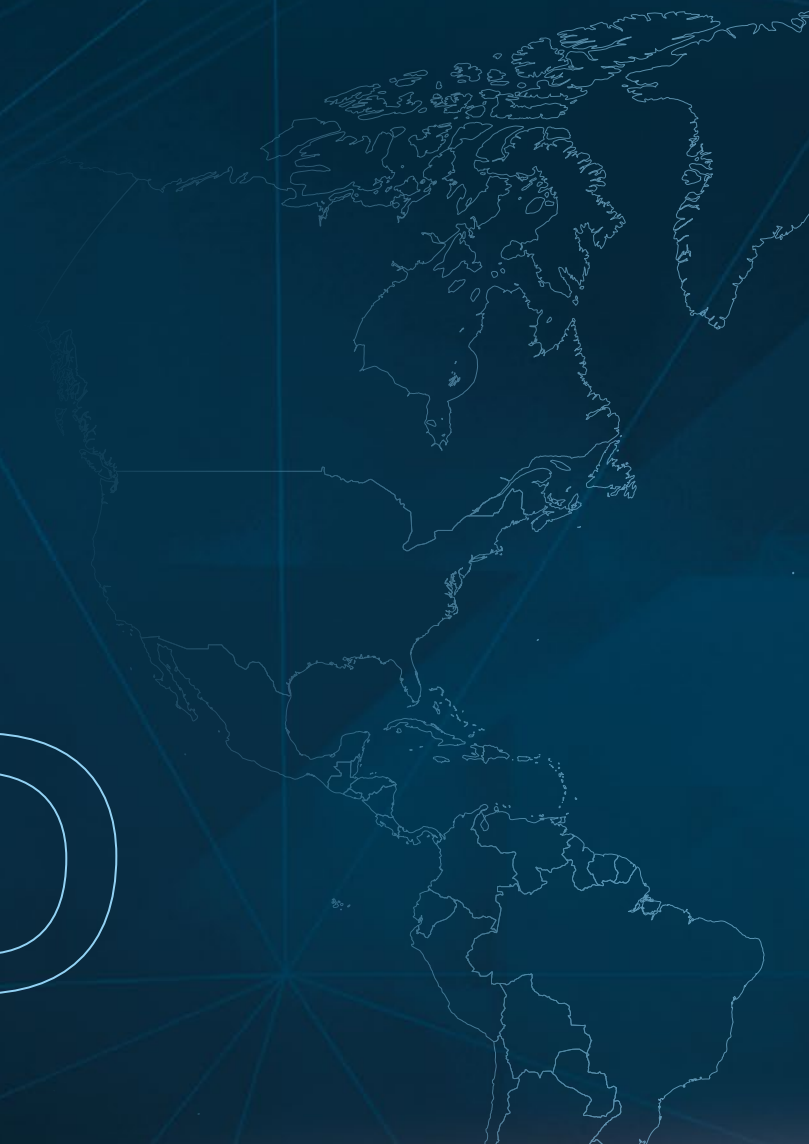
Koninklijke Luchtmacht

CLRS

NARRATIEF

Inleiding	3
Het strategisch kader	4
Onze opgave	4
Hoe geven we invulling aan onze opgave?	5
Wie of wat is hiervoor nodig?	6

INHOUD

Inleiding

Drie jaar oorlog in Europa laat een ontluisterend beeld zien. Honderdduizenden levens zijn verloren gegaan, steden zijn verwoest en een hele regio groeit op in onzekerheid. Ondanks onze massale steun is de vijand sterker dan ooit, met een oorlogsindustrie die sneller en innovatiever produceert dan wij. Ondertussen zijn onze eigen voorraden geslonken en is daarmee onze kwetsbaarheid toegenomen.

Met deze Russische agressie en de recente schendingen van het NAVO-luchtruim in Oost-Europa is de kans op een grootschalig conflict waarbij de NAVO direct betrokken is, fors toegenomen. Tegelijkertijd hebben we niet de luxe om ons alleen te focussen op een gewapend conflict in Europa. Op dit moment hebben we al dagelijks te maken met vijandelijke activiteiten vanuit Rusland en China die worden uitgevoerd in de grijze zone tussen vrede en oorlog. Daarnaast zien we ook ontwikkelingen buiten Europa die direct en indirect een negatieve impact hebben op de veiligheid van Europa. Denk bijvoorbeeld aan terroristische groeperingen in Afrika of de oorlogen in het Midden-Oosten.

Als we uitzoomen, dan zien we na decennia van relatieve stabiliteit en vreedzame internationale verhoudingen nu de vorming van verschillende rivaliserende machtsblokken. Deze wereldwijde intensivering van strategische competitie leidt tot een verslechterde mondiale veiligheidssituatie en toenemende fragmentatie. Daarbij slaat deze competitie ook over naar nieuwe terreinen zoals het ruimtedomein. Dit alles betekent dat een 360-graden benadering van onze veiligheid, met aandacht voor een veelheid van dreigingen in verschillende fasen van conflict, essentieel is om onze manier van leven in vrijheid en democratie te beschermen.

Als Lucht- en Ruimtestrijdkrachten zijn we in de unieke positie om het verschil te maken dankzij de flexibiliteit en wendbaarheid die zo kenmerkend is voor onze air- en spacepower. Want wij kunnen overal ter wereld snel en effectief optreden. Zowel defensief als offensief, autonoom of in bondgenootschappelijk verband, en **altijd** in nauwe samenwerking met andere militaire domeinen en onze nationale en internationale partners.

Het strategisch kader

De krijgsmacht heeft in deze complexe veiligheidssituatie een aantal cruciale en urgente taken. Allereerst moet de krijgsmacht in staat zijn om het Koninkrijk te **beschermen** en bij te dragen aan de versterking van de collectieve **verdediging** van het bondgenootschappelijk grondgebied. Dit vergroot de **afschrikwekkende** werking van het bondgenootschap en heeft onze hoogste prioriteit. Daarnaast moet de krijgsmacht, wanneer de veiligheidssituatie in Europa het toelaat, ook bijdragen aan het **stabiliseren** van de veiligheidssituatie in het Midden-Oosten en Noord-Afrika en de machtsverhoudingen in de Indo-Pacific op een voor Nederland gunstige manier **beïnvloeden**.

Op basis van deze defensiebrede strategische richting, de NAVO-strategie en de AIRCOM-plannen heeft de luchtmacht in deze geopolitieke context de volgende taken:

- 1 Het **behouden** van nucleaire afschrikking (de hoogste prioriteit van SACEUR).
- 2 Het **verdedigen** van Europa en het bondgenootschap tegen conventionele dreiging.
- 3 Het **versterken** van geïntegreerde lucht- en raketverdediging.
- 4 Het **beschermen** van kritieke infrastructuur en versterken van de weerbaarheid.
- 5 Het **vergroten** van expeditieaire slagkracht buiten het Europese continent.

Onze opgave

De NAVO-top in Den Haag was een belangrijk kantelpunt. Europese NAVO-lidstaten besloten tot forse investeringen in hun krijgsmachten, zodat Europa sterker en zelfstandiger kan optreden. Dit is nodig om te kunnen voorzien in geloofwaardige afschrikking en verdediging van het bondgenootschap, en om, wanneer het erop aankomt, samen te kunnen vechten om te winnen.

Voor Nederland betekent dit dat wij onze rol binnen NAVO moeten pakken en moeten leveren wat NAVO van ons vraagt. Het betekent ook dat we tegelijkertijd bouwen aan onze Europese capaciteiten én de trans-Atlantische band met de Verenigde Staten onderhouden. De band met de VS blijft stevig, maar we investeren ook in een Europa dat in staat is om zelfstandig luchtoverwicht te behalen en te behouden wanneer de VS elders strijdt (**burden shifting**).

Luchtoverwicht in en vanuit het lucht- en ruimedomein is namelijk noodzakelijk om Nederland te beschermen en om vrijheid van handelen voor onze eenheden op land en op zee te garanderen. Daarbij investeren we ook in capaciteiten waarmee we strategische effecten kunnen uitbrengen. Zo kunnen we onze eigen strategische diepte beschermen en de tegenstander in zijn strategische diepte raken. Op deze manier brengen we het gevecht naar de vijand en treffen we hem op asymmetrische wijze waar het hem het meest pijn doet, terwijl we onze eigen voordelen maximaliseren. Hierdoor voorkomen we dat de strijd vastloopt in loopgraven en er wederom honderdduizenden levens verloren gaan.

Hoe geven we invulling aan onze opgave?

Beschermen van Nederland

De luchtmacht levert met de nucleaire taak en conventionele capaciteiten een belangrijke bijdrage aan de afschrikking van Russische agressie door NAVO. Maar als die afschrikking faalt, moeten we Nederland effectief beschermen tegen aanvallen. Zo beschermen we onze burgers, bewaken we onze cruciale doorvoerfunctie voor de NAVO en houden we onze economie draaiende. Daarvoor hebben we een geïntegreerd systeem nodig van sensoren en effectoren, op de grond en in de lucht, die ons in staat stellen om precies te weten wat er in lucht en ruimte gebeurt en ervoor te zorgen dat we daar snel en effectief op kunnen reageren. Voor vrijwel alle hiervoor benodigde capaciteiten – van grondgebonden lucht- en raketverdediging, hooggerubriceerde informatiesystemen, verdediging tegen drones tot aan jachtvliegtuigen – geldt dat snelle uitbreiding en integratie met huidige middelen noodzakelijk is. Deze ontwikkelingen creëren veel kansen voor de Nederlandse industrie.

Winnen op land

Vanuit de lucht beschermen en steunen we onze mannen en vrouwen op de grond. De landmacht speelt een doorslaggevende rol bij het weerstaan van vijandelijke aanvallen en bij het winnen van het gevecht op de grond. Onze rol daarbij is het creëren van vrijheid van beweging en het aanvallen van de **command & control** en de logistieke knooppunten van de vijand in de diepte waardoor zijn vermogen verdampt om het gevecht voort te zetten. In de eerste fase van de oorlog is het daarom belangrijk dat we snel overwicht in de lucht krijgen. Dat doen we samen met onze NAVO-partners door grootschalige inzet van jachtvliegtuigen, onbemande systemen, Airborne Early Warning (AEW)-vliegtuigen en tankvliegtuigen.

Om Nederland en onze troepen vanuit de lucht en ruimte te beschermen, om met strategische effecten onze vijand te verslaan en om aan de NAVO-prioriteiten te voldoen, moet Nederland investeren in het lucht- en ruimtedomein. Er moet geïnvesteerd worden in forse aantallen onbemande Collaborative Combat Aircraft, in de uitbreiding van het aantal jachtvliegtuigen en – samen met Europese partners – in AEW – en tankvliegtuigen. Omdat de fysieke ruimte in Nederland beperkt is, kijken we voor additionele jachtvliegtuigen naar de mogelijkheden om deze in het noorden van Europa te stationeren.

Door op de juiste momenten tijdelijk en plaatselijk luchtoverwicht te verkrijgen, zijn we in staat om de eenheden op land direct te ondersteunen met onze jachtvliegtuigen en helikopters. Die capaciteiten versterken we door de aanschaf van onbemande systemen, vooral One-Way Attack Drones en Launched Effects, die bijvoorbeeld de slagkracht van onze gevechtshelikopters aanzienlijk vergroten.

Vechten op zee

Het controleren van de zee, waar ook ter wereld, is van groot belang om te voorkomen dat de vijand ons in de rug kan aanvallen en cruciale zeevaartroutes kan verstoren. Daarvoor moeten we de Noordzee en de Atlantische Oceaan beschermen tegen aanvallen met onderzeeërs, oppervlakteschepen en onbemande systemen. We strijden daarbij zij aan zij met de marine door inzet van onze NH90's, in combinatie met de hoogwaardige sensorcapaciteiten van het onbemande platform MQ-9 en de slagkracht van onze jachtvliegtuigen. Die capaciteiten versterken we door intensieve samenwerking met de nieuwe onbemande systemen waarin de marine investeert, zoals de Skeldar voor vroegtijdige onderkenning van vijandelijke dreiging op en onder water.

Wie of wat is hiervoor nodig?

Voortzettingsvermogen

Onze concepten en capaciteiten zijn er in de eerste plaats op gericht om een vijand af te schrikken en hem – wanneer dat faalt – zo snel mogelijk te verslaan. Maar de oorlog in Oekraïne laat ook zien dat het van doorslaggevend belang is om een oorlog langdurig vol te kunnen houden. Dat vergt aanzienlijke uitbreiding van munitievoorraden, reservedelen, infrastructuur en alle andere ondersteuning die nodig is om te kunnen vechten, onderhouden, opleiden en trainen. Het vergt ook investeringen in schaalbaarheid en nauwe samenwerking met industrie en bedrijfsleven om onze capaciteiten te versterken en verbruik aan te vullen. We zetten daarbij vol in op innovatie als kerncapaciteit om ervoor te zorgen dat we de vijand niet alleen vandaag kunnen verslaan, maar ook morgen en overmorgen.

Lucht- en Ruimtevaartcluster

Het Lucht- en Ruimtevaartcluster is essentieel om in nationale en NAVO-behoefte te kunnen voorzien. Het Lucht- en Ruimtevaartcluster is de plek waar krijgsmacht, industrie, kennisinstellingen en partners op innovatieve wijze samenkomen om gezamenlijk te voorzien in de noodzakelijke vergroting van het voortzettingsvermogen en de wendbaarheid. Samen dragen wij de verantwoordelijkheid om onze air- en space-capaciteiten op te bouwen zodat we, wanneer het erop aankomt, operaties beter en langer kunnen volhouden dan onze tegenstanders.

Space

Het militair gebruik van de ruimte groeit explosief en Europa moet hierin minder afhankelijk worden van de VS. Daarom investeren we met Europese partners in eigen space-capaciteiten, bijvoorbeeld door uitbreiding van de ICEYE-constellatie die Defensie en NAVO voorziet van hoge resolutiebeelden waarmee we op land, op zee én in de lucht een strategisch voordeel behalen. Met nieuwe technologieën verzekeren we ons van onverstoorbare communicatie met grondstations en tussen satellieten onderling. Daarnaast investeren we in forse uitbreiding van capaciteit voor data-analyse, waarbij we grootschalig gebruik gaan maken van AI. Deze investeringen dienen het nationaal belang en worden uitgevoerd in nauwe samenwerking met Europese partners en de industrie. Nederland beschikt over unieke kennis en industriële kracht in space die samenkomt in het Lucht- en Ruimtevaartcluster, een voorbeeld hiervan is de bouw van de PAMI-1 satelliet. Deze kennis en kunde zetten we in om het optreden op land en zee te versterken, ter bescherming van Nederland.

Onbemand

De mogelijkheden van onbemande luchtsystemen ontwikkelen zich exponentieel. Om deze volledig te benutten investeren we in een mix van nieuwe hoogwaardige luchtsystemen en grotere aantallen eenvoudige drones. Voor effectief optreden tegen vijandelijke luchtverdediging en om diep in vijandelijk gebied door te dringen, is behoefte aan autonome platformen zoals Collaborative Combat Aircraft. Deze kunnen nauw samenwerken met jachtvliegtuigen – en in de toekomst ook met andere platformen – en kunnen op termijn zelfs taken overnemen. We werken daarbij nauw samen met de VS en Europese partners, en lopen voorop bij innovatie en industriële ontwikkelingen in Europa.

Daarnaast investeren we in een betere balans tussen kleinere aantallen dure systemen en grote aantallen eenvoudige systemen, zoals One-Way Attack Drones, waarmee we veel doelen in de diepte tegelijk kunnen aanvallen – bijvoorbeeld gelanceerd uit onze transportvliegtuigen. Het Lucht- en Ruimtevaartcluster speelt daarbij wederom een belangrijke rol. Onze gevechtshelikopters versterken we met Launched Effects, die deels autonoom als zwerm boven het gevechtveld opereren en het mogelijk maken om op grotere afstand van het gevecht te blijven.

Informatiedomein en AI

Command & Control, battle management systemen, intelligence en data-analyse vormen de ruggengraat van het optreden in het lucht- en ruimedomein. Kunstmatige intelligentie maakt het mogelijk om enorme hoeveelheden data in fracties van seconden te verwerken en sneller dan de vijand besluiten te nemen. Zo zetten we onze informatiedominantie om in besluitvormingsdominantie. Daarmee verandert het informatiedomein van een ondersteunende kracht naar een beslissende kracht. Daarom zetten wij vol in op digitalisering, AI, cyberweerbaarheid en interoperabiliteit – als fundament van modern optreden én als sleutel tot samenwerking met onze partners op land en zee.

Onze Luchtmachters

Achter elke missie, elk sensorsysteem en elk wapensysteem staan onze mannen en vrouwen. Hun kennis, aanpassingsvermogen en samenwerking vormen het échte asymmetrische voordeel. Alleen zij verbinden de verschillende componenten van ons militair vermogen tot één effectief geheel.

Daarom investeren we niet alleen in materieel, maar net zo krachtig in onze mensen: in behoud van ervaren luchtmachters, het sneller aantrekken en opleiden van nieuw talent, en in gerichte training, begeleiding en persoonlijke ontwikkeling. We kennen onze mensen, herkennen tijdig nieuwe talenten en zetten hen in op de posities waar zij het grootste verschil maken. Zo zorgen we dat de luchtmacht, vandaag én in de toekomst, op het hoogste niveau kan blijven presteren – in Nederland, in Europa binnen de NAVO en daarbuiten.

Dit is een uitgave van:

Koninklijke Luchtmacht

Luchtmachtplein 1

4820 ZB Breda

Postbus 8762

4820 BB Breda

oktober 2025